

van de commissie De Koning en de commissie Scheltema wordt ingegaan op de positie van de minister-president. Voorts heeft de commissie De Koning een terugzendingrecht van de Eerste Kamer ten aanzien van wetsvoorstellen aanbevolen. Deze commissie zal nog rapporteren over het referendum.

In aansluiting op het kabinetsstandpunt «Vrouwen in politiek en openbaar bestuur» (Kamerstukken II, 1991/1992, 22 777, nr. 1) heeft de regering een wetsvoorstel tot grondwetsherziening opgesteld, dat de mogelijkheid opent om te komen tot een vervangingsregeling bij zwangerschap en bevalling van kamerleden en leden van de provinciale staten en de gemeenteraad. De regering beraadt zich thans op het onlangs ontvangen advies van de Raad van State over dit wetsvoorstel.

Voorts geeft de gewijzigde internationale situatie ook aanleiding tot bezinning op het stelsel van de dienstplicht en in verband daarmee ook op de grondwetsbepalingen over de verdediging. Het kabinet heeft advies gevraagd aan de Raad van State over de grondwettelijke grenzen aan het beleidsvoornemen om de opkomstplicht van dienstplichtigen op te schorten. Naar aanleiding van dit advies heeft de regering besloten tot indiening van een wetsvoorstel om de betreffende bepalingen van de Grondwet te herzien. Dit voorstel van Rijkswet is inmiddels ingediend.

Tenslotte heeft de regering in het kader van de grondwetsherziening een wetsvoorstel opgesteld om de additionele artikelen bij de Grondwet die zijn uitgewerkt, te laten vervallen. De regering beraadt zich thans op het onlangs ontvangen advies van de Raad van State over dit wetsvoorstel.

De bij de Eerste Kamer ahangige Algemene wet gelijke behandeling voorziet in de instelling van een Commissie gelijke behandeling, die zal toezien op de naleving van de wet. De Commissie onderzoekt op verzoek van slachtoffers van discriminatie of van belangenorganisaties gevallen van discriminatie en brengt daarover een oordeel uit. Ook kan de Commissie zelf onderzoek uitvoeren naar stelselmatige discriminatie in bepaalde sectoren van het maatschappelijk leven. De voorgestelde wet zal naar verwachting omstreeks 1 januari 1994 in werking treden. Tegelijk met de inwerkingtreding zal een voorlichtingscampagne worden gestart.

Naar aanleiding van de parlementaire behandeling van deze wet is een onderzoek gestart naar discriminerende leeftijdscriteria in wet- en regelgeving. De resultaten van dit onderzoek worden dit najaar verwacht.

Steeds meer wordt aandacht gevraagd voor een doelmatige en efficiënte inrichting van de besluitvorming. Aan gescheiden besluitvormingstrajecten met betrekking tot een en dezelfde maatschappelijke activiteit kleven nadelen. Het leidt tot (deel)besluiten die ieder voor zich voor bezwaar en beroep vatbaar zijn. Op het terrein van de ruimtelijke ordening zijn reeds voorzieningen getroffen om inefficiëncies en doublures op dit punt te voorkomen. Bezien zal worden of en in hoeverre het mogelijk is in de Algemene wet bestuursrecht in meer algemene zin voorzieningen te treffen, die leiden tot een bundeling van de besluitvorming en daarmee tot bundeling van de rechtsbescherming.

3. Integriteit van het bestuur

De integriteit van het openbaar bestuur mag in toenemende mate rekenen op belangstelling van velen. In de volle breedte openbaart zich een duidelijke behoefte aan herijking en versterkte doorleving van de waarden en normen van waaruit de samenleving wordt bestuurd en gediend.

Wat het openbaar bestuur betreft heeft dit plaats vanuit de overtuiging

dat in een democratische rechtsstaat de burger vertrouwen moet kunnen hebben in de politiek en het bestuur. Niet alleen de kwaliteit van het bestuur, maar in wezen het bestaan van het bestuur zelve wordt bepaald door de mate waarin het zijn integriteit weet te bewaren.

Inbreuken op de bestuurlijke integriteit zijn van alle tijden. Het verschijnsel is derhalve niet nieuw. In Nederland vindt de gegroeide aandacht voor de integriteit van het bestuur vooral zijn grondslag in de veranderende maatschappelijke rol van het openbaar bestuur. De overheid heeft zich onder handhaving van haar eigen verantwoordelijkheid steeds meer ontwikkeld tot een partner in de samenleving, die kaders verschaft waarbinnen maatschappelijke processen zich afspelen. Zij onderscheidt zich in de beleidspraktijk steeds minder van andere actoren en opereert in toenemende mate in netwerken. Daarnaast stelt de ministeriële verantwoordelijkheid hoge eisen aan de kwaliteit van ambtenaren. Deze verantwoordelijkheid betekent immers toezicht op ambtelijk handelen dat zich in werkelijkheid ver buiten het bereik van de verantwoordelijke kan afspelen en dat in toenemende mate door de omgeving wordt bepaald. Verder is de ontvlechting van uitvoerende taken een belangrijke ontwikkeling. Enerzijds worden de verantwoordelijkheden tot hoofdzaken teruggebracht, maar anderzijds ontstaan in het algemeen meer contacten met het bedrijfsleven, bijvoorbeeld op het gebied van aanbesteding, onderhoud en aanschaf.

Voortdurende aandacht voor de handhaving van de bestuurlijke integriteit is noodzakelijk ter behoud van een onkreukbaar, betrouwbaar en zorgvuldig openbaar bestuur. Het bewaren en beschermen van de integriteit van de politiek en het bestuur dient dan ook een vast onderdeel van de kwaliteitszorg te zijn binnen de overheid op alle niveaus. Op dit moment worden binnen alle geledingen van het openbaar bestuur initiatieven ontplooid om in het kader van de kwaliteitszorg aandacht aan de integriteit te geven. Binnenlandse Zaken vervult daarbij een initiërende en stimulerende rol.

Tenslotte vormt een integer bestuursapparaat een belangrijk instrument bij de bestrijding van naar de «bovenwereld» doordringende georganiseerde criminaliteit. In de nota «De georganiseerde criminaliteit in Nederland. Dreigingsbeeld en plan van aanpak» is reeds benadrukt dat het openbaar bestuur in al zijn geledingen een belangrijke verantwoordelijkheid draagt bij de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit. Primair is het noodzakelijk dat het bestuur alert is op de dreiging die uitgaat van de georganiseerde criminaliteit.

Waar het gaat om de integriteit van het bestuur dient die alertheid zich mede te richten op mogelijke pogingen corrumperende contacten te leggen met overheidsfunctionarissen. Dit is immers één van de kenmerkende elementen van de georganiseerde misdaad. Aandacht voor de integriteit als onderdeel van de algemene kwaliteitszorg kan een drempel opwerpen tegen dergelijke pogingen.

In dat kader zal worden gezien of de Nederlandse regelgeving voldoet aan de op te stellen UN Code for Public Officials.

In het kader van het door mij en de Minister van Justitie ingezette beleid ter bescherming van de bestuurlijke integriteit is de BVD verleden jaar begonnen met een inventarisatie van sectoren binnen de rijksoverheid die in dit opzicht kwetsbaar zijn. Inmiddels is daarvoor een methodiek ontwikkeld, waardoor deze inventarisatie meer systematisch kan worden verricht. Doel is het onderkennen van gelegenheidsstructuren binnen de overheid, die zich, als gevolg van inadequate regelgeving of gebrekkige handhaving of toezicht, meer dan anderen lenen voor het

behalen van illegaal financieel gewin, waardoor de kans dat daarbij ook bestuurders of ambtenaren corruptief worden beïnvloed onevenredig groot is.

Met het vergroten van het inzicht in oorzaken, in aard en lokatie van de plaatsen waar het bestuur in dit opzicht kwetsbaar is alsmede in de methodieken waarmee van die kwetsbaarheden gebruik wordt gemaakt wordt beoogd een zodanige bijdrage te leveren, dat de bestuurlijke verantwoordelijkheden zowel in preventief als in repressief opzicht kunnen worden gerealiseerd.

4. Vrouwen in politiek en openbaar bestuur

In het kabinetsstandpunt Vrouwen in Politiek en Openbaar Bestuur (Kamerstukken II 1991/1992, 22 777, nr. 1) zijn maatregelen vermeld die tot doel hebben zoveel mogelijk belemmeringen in de doorstroming van vrouwen in politieke en openbare functies weg te nemen.

Een voorbeeld hiervan is de plaatsvervangende van leden van de vertegenwoordigende organen in verband met zwangerschap. Daartoe hebben wij een voorstel tot grondwetsherziening gemaakt.

Ten einde meer vrouwen op verkiesbare plaatsen te krijgen en meer vrouwen zich beschikbaar te laten stellen voor politieke functies (met name voor de drie verkiezingen van 1994) worden de activiteiten van de Nederlandse Vereniging voor Vrouwenbelangen (NVVV) en het project 1994: 'Vrouwenkiezen in de politiek' ondersteund.

In februari 1994 zal ter viering van 75 jaar vrouwenkiesrecht de Week van het (vrouwen)-kiesrecht worden uitgeroepen. Deze week start op 8 februari met de opening van een tentoonstelling in de Burgerzaal van de Tweede Kamer.

Over de resultaten van het beleid ontvangt de Kamer jaarlijks een rapportage. De eerste hiervan is u in juni 1993 toegezonden. (Kamerstukken II, 1992/1993 22 777, nr 4.).

